

УДК [336.22:352]:336.012.74(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14603713>

Місцеве оподаткування в умовах фінансової децентралізації в Україні

Руденко Вікторія Василівна

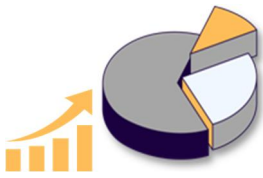
доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ, 21022, вул. Гонти, 37, м. Вінниця, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-4911-7600>

Бей Сніжана Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ, 21022, вул. Гонти, 37, м. Вінниця, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6651-4210>

Прийнято: 13.12.2024|Опубліковано: 29.12.2024

Анотація. В сучасних умовах особливої актуальності набуває необхідність вивчення місцевого оподаткування як ключового інструменту фінансової децентралізації, що сприяє зміцненню фінансової автономії територіальних громад, підвищенню ефективності місцевих бюджетів та забезпеченню сталого розвитку регіонів України. Метою дослідження є формування цілісного теоретико-практичного підходу до місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації в Україні через уточнення його сутності, оцінку ефективності та обґрунтування напрямів подальшого розвитку. Для досягнення мети використано такі методи наукового дослідження: аналіз і синтез – для розгляду існуючих підходів до визначення поняття «місцеве оподаткування» та розробки

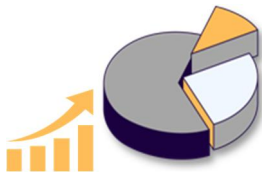
авторського визначення у контексті фінансової децентралізації; індукція та дедукція – для розгляду критеріїв ефективності місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації; статистичний аналіз – для оцінки динаміки надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України у 2013-2023 роках; SWOT-аналіз – для визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз місцевого оподаткування в Україні в контексті фінансової децентралізації. Застосовані методи забезпечують комплексний підхід до досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань. У статті запропоновано авторське визначення поняття «місцеве оподаткування» в умовах фінансової децентралізації, що враховує сучасні виклики та особливості розвитку територіальних громад. На основі аналізу динаміки надходжень місцевих податків і зборів за 2013–2023 роки виявлено основні тенденції та проблеми їх адміністрування. Проведений SWOT-аналіз дозволив окреслити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози системи місцевого оподаткування в Україні. Запропоновано практичні рекомендації для підвищення фінансової автономії територіальних громад на основі вдосконалення місцевих податків і зборів. Результати дослідження сприяють поглибленню наукових знань у сфері місцевого оподаткування та забезпечують підґрунтя для вдосконалення його функціонування в умовах фінансової децентралізації в Україні.

Ключові слова: місцеві податки та збори, місцеві бюджети, фінансова автономія, територіальні громади.

Local taxation in the context of financial decentralization in Ukraine

Viktoriia Rudenko

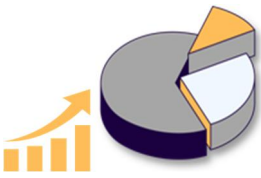
Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Vinnytsia Educational and Research Institute of Economics of WUNU, 21022, 37 Gonty St., Vinnytsia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-4911-7600>

Snizhana Bei

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Vinnytsia Educational and Research Institute of Economics of WUNU, 21022, 37 Gonty St., Vinnytsia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-4911-7600>

Abstract. In modern conditions, the need to study local taxation as a key instrument of financial decentralization is of particular relevance, which contributes to strengthening the financial autonomy of territorial communities, increasing the efficiency of local budgets and ensuring sustainable development of the regions of Ukraine. The purpose of the study is to form a holistic theoretical and practical approach to local taxation in the context of financial decentralization in Ukraine by clarifying its essence, assessing its effectiveness and substantiating the directions of further development. To achieve the goal, the following methods of scientific research were used: analysis and synthesis – to consider existing approaches to defining the concept of “local taxation” and developing an author's definition in the context of financial decentralization; induction and deduction - to consider the criteria for the effectiveness of local taxation in the context of financial decentralization; statistical analysis – to assess the dynamics of local tax and fee revenues to local budgets of Ukraine in 2013-2023; SWOT analysis – to identify the strengths and weaknesses, opportunities and threats of local taxation in Ukraine in the context of financial decentralization. The methods used provide a comprehensive approach to achieving the research goal and solving the tasks set. The article proposes the author's definition of the concept of “local taxation” in the context of financial decentralization, which takes into account modern challenges and features of the development of territorial communities. Based on the analysis of the dynamics of local tax and fee revenues for 2013-2023, the main trends and problems of their administration were identified. The SWOT analysis allowed us to outline the strengths and weaknesses, opportunities and threats of the local taxation system in Ukraine. Practical recommendations are

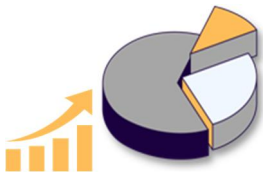
proposed for increasing the financial autonomy of territorial communities based on improving local taxes and fees. The results of the study contribute to the deepening of scientific knowledge in the field of local taxation and provide a basis for improving its functioning in the context of financial decentralization in Ukraine.

Keywords: local taxes and fees, local budgets, financial autonomy, territorial communities.

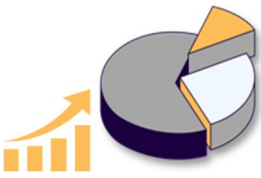
Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність дослідження місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації в Україні зумовлена необхідністю забезпечення фінансової автономії територіальних громад у контексті сучасних викликів. Процеси децентралізації, які активно відбуваються в Україні, спрямовані на зміцнення спроможності місцевого самоврядування через збільшення його фінансових ресурсів. Місцеве оподаткування, будучи важливим джерелом доходів громад, відіграє ключову роль у створенні сталого фінансового базису для виконання місцевих завдань і розвитку інфраструктури.

Однак ефективність механізмів місцевого оподаткування залишається обмеженою через недоліки законодавчої бази, слабкий рівень адміністрування податків та недостатню прозорість у використанні фінансових ресурсів. У таких умовах дослідження теоретичних і практичних аспектів місцевого оподаткування, аналіз його ролі у забезпеченні фінансової децентралізації та розробка рекомендацій щодо підвищення його ефективності є важливими для досягнення стійкого розвитку громад та економічної незалежності регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями місцевого оподаткування в контексті фінансової децентралізації займалися як українські, так і зарубіжні науковці. Вітчизняні вчені зазвичай зосереджувалися на особливостях законодавчого забезпечення адміністрування місцевих податків і зборів, аналізі їх надходжень до місцевих бюджетів України, виявленні

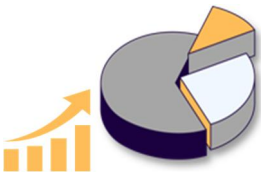
проблемних моментів місцевого оподаткування та пошуку шляхів вирішення визначених проблем для посилення процесів фінансової децентралізації. Так, Т. Буй та О. Ковальчук вивчали місцеві податки й збори як власні надходження місцевих бюджетів України та пропонували для посилення доходної спроможності останніх і зменшення вертикальних дисбалансів збільшити базу оподаткування місцевих податків через розвиток бізнесу та добробуту мешканців відповідних територій [1]. О. Гетманець, А. Чорна, І. Сядриста розглядали особливості місцевого оподаткування в Україні, з'ясовували повноваження органів місцевого самоврядування щодо їх адміністрування та аргументували пропозиції щодо підвищення фінансової незалежності територіальних громад за рахунок місцевих податків і зборів [2]. Д. Дема аналізував місцеве оподаткування та його значення для формування доходів місцевих бюджетів в Україні та обґрунтовував необхідність запровадження нових місцевих податків і зборів [3]. Я. Журавель, О. Майданник, О. Риженко окреслювали правове регулювання місцевого оподаткування, виявляли його колізії та вплив на практичну реалізацію податкової децентралізації в аспекті функціонування об'єднаних територіальних громад в Україні [4]. Г. Ісаншина та О. Дубинська характеризували місцеве оподаткування в Україні в контексті зростання фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад і пропонували рекомендації щодо його реформування [5]. К. Плотнікова описувала правові основи місцевого оподаткування в Україні та зарубіжних країнах, з'ясовувала їх недоліки та аргументувала вдосконалення податкового законодавства в частині зміцнення фінансової самостійності місцевих бюджетів [6]. Є. Шаповалов оцінював основні тренди формування місцевих бюджетів України завдяки місцевим податкам і зборам з початку фінансової децентралізації [7]. К. Швабій, Т. Богдан, М. Джус, Т. Кошук, Н. Новицька, М. Пасічний, І. Онищук, Ю. Остріщенко діагностували систему місцевого оподаткування України у порівнянні з східноєвропейськими країнами та обґрунтовували напрями підвищення її фіскальної ефективності, зокрема в

частині адміністрування місцевих податків [8].

Іноземні дослідники здебільшого приділяли увагу національній практиці місцевого оподаткування або ж досвіду окремих чи групи країн щодо посилення процесів фінансової децентралізації завдяки покращенню справляння місцевих податків і зборів. Так, Р. Берд займався розробкою та впровадженням субнаціональних податкових систем для підвищення ефективності фінансової децентралізації [9]. Б. Геррман досліджував надходження від податків на місцеву економічну діяльність до місцевих бюджетів як винагороду для територіальних громад, які проводять місцеву політику, що сприяє розвитку місцевого бізнесу [10]. Р. Джа, В. Кан і Х. К. Нагараджан розглядали політичну ініціативу в Індії щодо делегації фінансових обов'язків, зокрема щодо адміністрування місцевих податків і зборів, місцевим органам влади на рівні села, які називаються панчаятами [11]. Т. Лі та С. Паті обґрунтовували вплив мобільності податкової бази на місцеве оподаткування у Франції. М. Ортон з'ясовував питання, пов'язані з місцевим оподаткуванням у Великій Британії та аргументував варіанти його реформування в контексті фінансової децентралізації [12]. Л. П. Фельд, Г. Кірхгесснер, К. А. Шалтеггер вивчали різні механізми, за допомогою яких фіскальний федералізм може впливати на розмір державного бюджету через значну податкову автономію субнаціональних бюджетів Швейцарії [13]. Д. Ширенс і Я. В. Онгевалле здійснили огляд існуючих практик і уроків, отриманих під час децентралізованої підтримки співробітництва в галузі розвитку субнаціональних ініціатив оподаткування в країнах з низьким і середнім доходом [15].

Незважаючи на численні наукові праці, існують суттєві прогалини, які залишаються невивченими. Так, українські вчені концентрувалися на аналізі законодавчого забезпечення місцевого оподаткування, його адміністрування, а також фінансовій спроможності громад. Однак, вони переважно розглядали окремі аспекти, такі як розширення бази оподаткування, збільшення бюджетних надходжень чи вдосконалення адміністрування, не досліджуючи глибоко

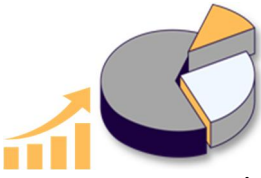

інтеграцію цих підходів у процес фінансової децентралізації. Іноземні науковці також вивчали місцеве оподаткування, але їхні висновки орієнтовані на специфіку інших країн і не повністю враховують унікальні виклики та можливості України, такі як нерівномірність економічного розвитку територій, залежність від державного бюджету та обмеженість бази оподаткування. Тому дане сприяє формуванню цілісного розуміння місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації, збагачуючи наукову літературу новими підходами та висновками, які можуть стати основою для подальших реформ і практичних змін у системі управління місцевими фінансами в Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В існуючих дослідженнях відсутній комплексний теоретико-прикладний підхід до вивчення місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації. Водночас відсутність такого підходу має критичне значення для формування фінансової самостійності територіальних громад в Україні, адже дослідження місцевого оподаткування дозволить не лише збільшити доходну базу місцевих бюджетів, а й забезпечити фінансову стабільність та економічний розвиток територій в умовах децентралізації. Розуміння цих процесів також сприятиме зменшенню регіональної нерівності та посиленню фіскальної автономії.

Для заповнення прогалин у дослідженні місцевого оподаткування в контексті фінансової децентралізації пропонуємо застосування комплексного теоретико-прикладного підходу, який дозволить поглибити сутнісні аспекти місцевого оподаткування та розробити дієві механізми підвищення його ефективності, що є базисом для зміцнення місцевого самоврядування в Україні. Це сприятиме підвищенню прозорості, оптимізації адміністрування місцевих податків і зборів та інтеграції найкращих міжнародних практик.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розробка комплексного теоретико-прикладного підходу до місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації в Україні шляхом поглиблення його сутнісного змісту, аналізу його ефективності та

аргументуванні перспектив розвитку.

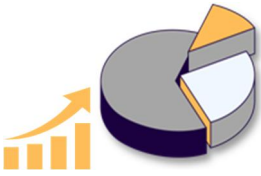
Відповідно до мети сформульовано такі цілі:

- запропонувати та обґрунтувати авторське визначення поняття «місцеве оподаткування» в умовах фінансової децентралізації.
- розглянути критерії ефективності місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації;
- проаналізувати динаміку надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України у 201-2023 роках;
- провести SWOT-аналіз місцевого оподаткування в Україні, враховуючи процеси фінансової децентралізації.
- надати рекомендації щодо вдосконалення системи місцевого оподаткування для підвищення фінансової автономії територіальних громад та ефективності фінансової децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Місцеве оподаткування відіграє ключову роль у проведенні фінансової децентралізації в Україні, адже воно забезпечує фінансову самостійність і спроможність територіальних громад. Завдяки передачі частини податкових повноважень на місцевий рівень, громади отримують можливість формувати стабільні джерела доходів, які можна спрямовувати на вирішення місцевих соціально-економічних потреб, розвиток інфраструктури та підвищення якості послуг для громадян.

Важливість місцевого оподаткування також полягає у стимулюванні громад до активізації економічної діяльності на своїй території. Наприклад, податок на нерухоме майно, єдиний податок та інші місцеві збори створюють прямий зв'язок між економічним розвитком громади та її фінансовими ресурсами. Це мотивує органи місцевого самоврядування до прозорого управління місцевими фінансами, залучення інвестицій та підтримки підприємницької діяльності.

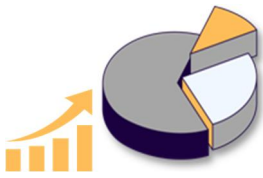
Крім того, місцеве оподаткування є важливим інструментом підвищення фінансової відповідальності та самоврядування громад. Воно дозволяє

забезпечити більш справедливий розподіл ресурсів між регіонами, зменшуючи залежність громад від трансфертів з державного бюджету. Це особливо актуально в умовах реформування адміністративно-територіального устрою України, де фінансова децентралізація стає базисом для зміцнення місцевої демократії та сталого розвитку територій.

Отже, місцеве оподаткування є основою успішної фінансової децентралізації, сприяючи підвищенню автономії громад, їхній економічній стійкості та ефективному управлінню ресурсами на місцевому рівні.

Незважаючи на значущість місцевого оподаткування, системні дослідження з визначення сутності даного поняття залишаються обмеженими, що пояснюється як складністю об'єкта дослідження, так і недостатньою увагою до цієї проблеми у фінансово-правовій науці. Так, у Податковому кодексі України визначено перелік місцевих податків і зборів [16], однак чіткого тлумачення їх як цілісної системи оподаткування відсутнє. Законодавець концентрується на практичних аспектах адміністрування податків, залишаючи термінологічну базу поза увагою. У науковій площині місцеве оподаткування розглядається як багатогранне явище, яке охоплює різні аспекти – фінансовий, адміністративний, правовий та економічний. Відтак різні вчені здебільшого навіть не намагаються надати універсальне визначення місцевого оподаткування, акцентуючи увагу на різних його складових, що ускладнює розуміння його сутнісного змісту. Так, Н. Бак трактувала місцеве оподаткування як сплачені юридичними та фізичними особами місцеві податки та збори, що в повному обсязі надходять до місцевих бюджетів [17, с.13]. Р. Волощук стверджував, що місцеве оподаткування охоплює місцеві податки та збори, що вирішують основні завдання органів місцевого самоврядування шляхом формування фінансових ресурсів для задоволення локальних потреб [18, с.966]. Н. Грапко та А. Жаворонок наголошували, що місцеве оподаткування є складовою частиною податкової системи держави і має відповідати інтересам органів місцевого самоврядування, адже є самостійним джерелом доходів

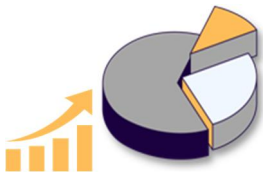

місцевих бюджетів [19, с.976]. А. Овчинніков аргументував, що місцеве оподаткування складається з податків і зборів, які справляються в установленому законами України порядку і частково або повністю формують місцеві бюджети [20, с.635]. Шевчук В. Є. та Голдиш Н. М. визначали, що сутність місцевого оподаткування полягає у забезпеченні органів місцевої влади фінансовими ресурсами для здійснення функцій, передбачених Конституцією України та іншими законодавчими актами [21, с.139]. Зауважимо, що фінансова децентралізація в Україні є процесом, що постійно розвивається, супроводжуючись змінами у сфері місцевих фінансів та оподаткування. Ці зміни ускладнюють формування стабільного понятійного апарату, оскільки необхідно враховувати актуальні потреби та специфіку розвитку територіальних громад.

На наш погляд, місцеве оподаткування варто визначати як систему встановлення, адміністрування та використання місцевих податків і зборів, спрямовану на забезпечення фінансової самостійності територіальних громад, стимулювання економічного розвитку локальних територій та реалізацію стратегічних завдань фінансової децентралізації в умовах демократичного управління. Таке визначення чітко пов'язане з контекстом фінансової децентралізації, що робить його актуальним для сучасних умов розвитку місцевого самоврядування в Україні. Воно підкреслює роль місцевого оподаткування як ключового інструменту розширення фінансової автономії територіальних громад. Дане визначення охоплює всі аспекти місцевого оподаткування – від встановлення ставок до їхнього цільового використання, що дозволяє розглядати місцеве оподаткування не лише як джерело доходів, а й як інструмент управління місцевими ресурсами.

Для того, щоб бути ефективним в контексті фінансової децентралізації місцеве оподаткування має відповідати певним критеріям. До таких критеріїв ефективності місцевих податків і зборів відносять [9]:

– база оподаткування має бути відносно стабільною, щоб місцеві органи влади мали певну свободу дій у зміні ставок без ризику втрати надто великих

надходжень до місцевих бюджетів;

- надходження від місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів мають бути достатніми для задоволення локальних потреб і достатньо постійними в часі, щоб покрити очікуване збільшення місцевих видатків;

- надходження від місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів мають бути відносно стабільним і передбачуваним протягом тривалого часу, щоб сприяти розробці та впровадженню надійної практики фінансової децентралізації;

- для посилення підзвітності на місцевому рівні не повинно бути можливості експортувати значну частину податкового тягаря нерезидентам;

- щоб місцевий податок або збір був прийнятним, платники повинні сприймати його як достатньо справедливий;

- місцевий податок або збір має бути відносно легким для ефективного та результативного адміністрування, щоб витрати на адміністрування становили «розумну» пропорцію надходжень і щоб витрати на дотримання законодавства (ті, які несуть платники податків) були відносно низькими.

Реформа фінансової децентралізації в Україні розпочалася у 2014 році з ухвалення змін до Бюджетного кодексу України [22], які набули чинності 1 січня 2015 року. Ці зміни були спрямовані на перерозподіл повноважень між державними та місцевими органами влади, а також на зміцнення фінансової автономії територіальних громад. Реформа фінансової децентралізації в Україні суттєво вплинула на місцеве оподаткування, зміцнивши його роль у формуванні місцевих бюджетів та надавши органам місцевого самоврядування більше повноважень у сфері податкової політики (рис. 1). Значне зростання надходжень від місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів в Україні у 2015 році збігається з впровадженням ключових заходів фінансової децентралізації. Водночас спостерігається нерівномірність динаміки надходжень від місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів, що свідчить про виклики в їх адмініструванні та про вплив зовнішніх економічних факторів.

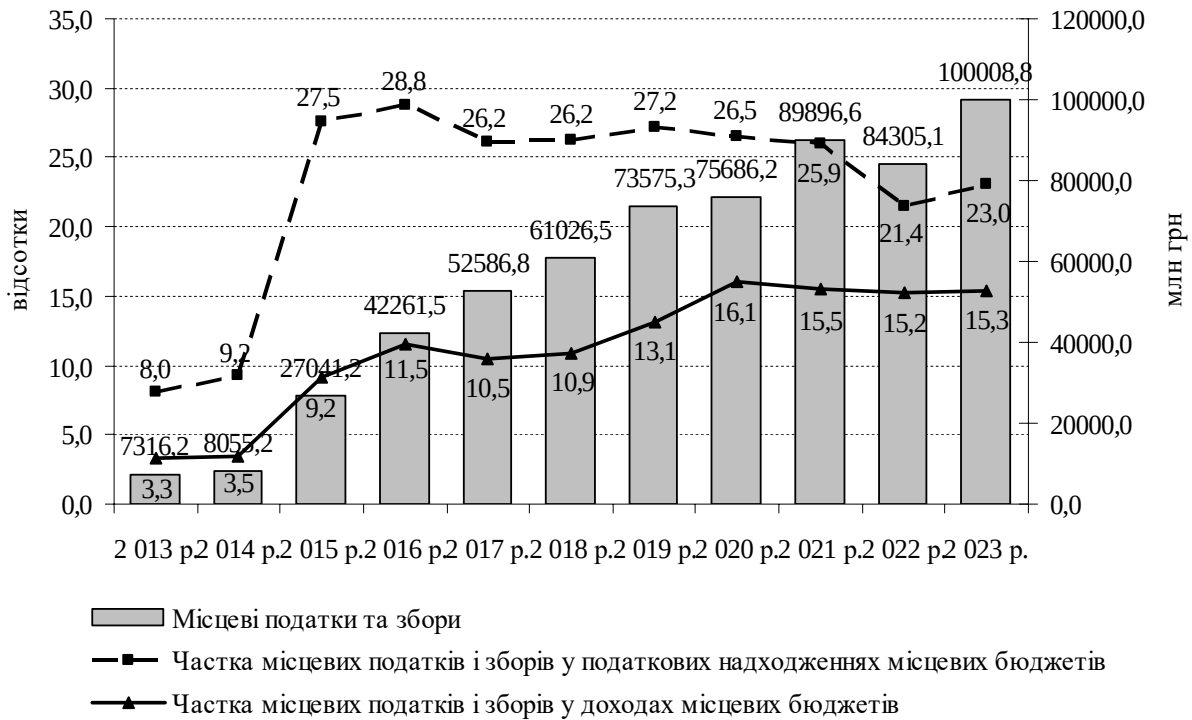
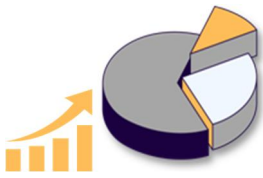

Рис. 1. Динаміка місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів в Україні у 2013-2023 роках

Джерело: складено авторами на основі аналізу [23]

Глибше розуміння впливу місцевого оподаткування на стійкість місцевих бюджетів і функціонування територіальних громад надає SWOT-аналіз. Його результати є основою для формування стратегічних рекомендацій, спрямованих на усунення недоліків, використання потенціалу, уникнення загроз і підвищення ролі місцевих податків і зборів у забезпеченні фінансової автономії громад, що сприяє реалізації цілей фінансової децентралізації.

Складові SWOT-аналізу включають: сильні сторони (Strengths) – визначають ключові переваги місцевого оподаткування при формуванні фінансової автономії територіальних громад та стимулюванні місцевого розвитку; слабкі сторони (Weaknesses) – ідентифікують внутрішні проблеми місцевого оподаткування та місцевих бюджетів; можливості (Opportunities) – аналізують зовнішні фактори, що створюють умови для підвищення ефективності місцевого оподаткування; загрози (Threats) – оцінюють ризики, які впливають на функціонування місцевого оподаткування.

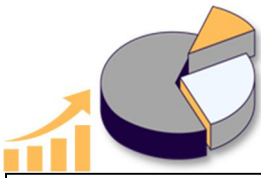
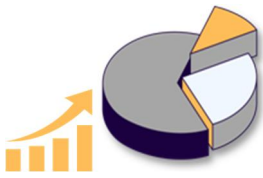

Рис. 2. SWOT-аналіз місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації в Україні*

Джерело: складено авторами самостійно []

Отже, місцеве оподаткування в Україні має значний потенціал для зміцнення фінансової незалежності громад. Проте, для його повної реалізації необхідно, на наш погляд, здійснити низку заходів:

- 1) надати органам місцевого самоврядування право встановлювати додаткові місцеві податки і збори;
- 2) розширити базу місцевих податків через сприяння розвитку малого та середнього бізнесу;
- 3) вдосконалити механізми оцінки нерухомого майна, що оподатковується, для забезпечення справедливого оподаткування;
- 4) удосконалити нормативно-правові акти, пов'язані з адмініструванням місцевих податків і зборів, з метою усунення суперечностей;
- 5) впровадити сучасні інформаційні технології для обліку та контролю за сплатою місцевих податків і зборів;
- 6) створити фінансові стимули для громад, які забезпечують ефективне адміністрування місцевих податків і зборів;
- 7) проводити роз'яснювальні кампанії для громадян та бізнесу щодо важливості місцевого оподаткування.

Успішна реалізація запропонованих заходів сприятиме сталому розвитку територіальних громад у межах фінансової децентралізації в Україні.

Висновки. Мета дослідження, що полягала у розробці комплексного теоретико-прикладного підходу до місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації в Україні, була досягнута. У ході дослідження: запропоновано авторське визначення поняття «місьцеве оподаткування», що дозволило уточнити його сутнісну природу та адаптувати до умов фінансової децентралізації; розглянуто критерії ефективності місцевого оподаткування, які стали основою для оцінки його ролі в забезпеченні фінансової автономії громад; проаналізовано динаміку надходжень місцевих податків і зборів за 2013-2023 роки, що дало змогу виявити основні тенденції, виклики та можливості для розвитку місцевого оподаткування; проведено SWOT-аналіз місцевого оподаткування, який виявив сильні та слабкі сторони, можливості та загрози в умовах фінансової децентралізації; надано рекомендації щодо вдосконалення місцевого оподаткування, спрямовані на підвищення фінансової автономії

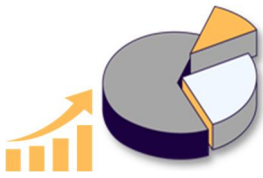
територіальних громад.

Незважаючи на досягнуті результати, залишаються аспекти, які потребують подальшого вивчення, зокрема оцінка впливу міжнародного досвіду на реформи місцевого оподаткування в Україні; аналіз взаємозв'язків між місцевим оподаткуванням та економічною активністю громад; розробка інтегрованих моделей прогнозування надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів.

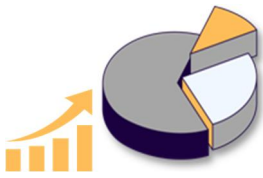
Таким чином, дослідження значно сприяло поглибленню розуміння місцевого оподаткування в Україні в умовах фінансової децентралізації. Разом із тим, подальше вивчення окремих аспектів місцевих податків і зборів сприятиме вдосконаленню системи оподаткування та зміцненню фінансової автономії українських територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Bui T., Kovalchuk O. Financial Decentralization and Fiscal Imbalance of Local Budgets in Ukraine. *Наукові записки НаУКМА. Серія: Економічні науки*. 2020. Т. 5. Вип. 1. С. 21-26.
2. Гетманець О. П., Чорна А. М., Сядриста І. І. Особливості місцевого оподаткування як основи формування доходів об'єднаних територіальних громад в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2022. Вип. 1 (30). С. 100-105.
3. Дема Д. І. Трансформація місцевих податків та зборів в Україні. *Scientific horizons*. 2019. №4 (77). С. 13-20.
4. Журавель Я., Майданник О., Риженко О. Встановлення місцевих податків і зборів об'єднаними територіальними громадами: сучасний стан та перспективи розвитку правового регулювання. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019, №4. С. 57-64.
5. Ісаншина Г., Дубинська О. Податкова децентралізація в умовах реформи місцевого самоврядування. *Галицький економічний вісник*. 2020. №5. С. 93-104.

6. Плотнікова К. Окремі аспекти оподаткування на місцевому рівні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2022. №33. С. 92-99.
7. Шаповалов Є. О. Роль місцевих податків і зборів в умовах децентралізації. *Інноваційна економіка*. 2022. №1. С. 180-187.
8. Швабій К., Богдан Т., Джус М., Кошук Т., Новицька Н., Пасічний М., Онищук І., Остріщенко Ю. *Діагностика системи місцевого оподаткування : аналіт. звіт*. Київ : Growford Institute, 2023. 216 с.
9. Bird R. Taxation and Decentralization. *Poverty Reduction and Economic Management (PREM) Network*. 2010. No. 38. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/221831468153883993/pdf/576570BRI0EP380Box353765B01PUBLIC1.pdf> (date of application: 10.12.2024).
10. Herrmann B. *Local taxes on economic activity in municipalities in EU Member States*. Ispra : European Commission – Joint Research Centre, 2022, JRC129095. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129095> (date of application: 10.12.2024).
11. Jha R., Kang W., Nagarajan H. K. Fiscal Decentralization and Local Tax Effort. *ASARC Working Paper*. 2011. No. 01. URL: https://taxpolicy.crawford.anu.edu.au/acde/asarc/pdf/papers/2011/WP2011_01.pdf (date of application: 10.12.2024).
12. *Taxation and Social Policy* / edit. by A. Lymer, M. May and A. Sinfield. Bristol : Policy Press, 2023. 302 p.
13. Feld L. P., Kirchgässner G., Schaltegger C. A. *Decentralized Taxation and the Size of Government: Evidence from Swiss State and Local Governments* : CESifo Working Paper. No. 1087. Munich : Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), 2003. 33 p. URL: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/76551/1/cesifo_wp1087.pdf (date of application: 10.12.2024).
14. Scheerens D., Ongevalle J. V. *Strengthening Local Taxation Through*

Decentralized Development Cooperation. Leuven : HIVA – Research Institute for Work and Society, 2018. 67 p.

15. Ly T., Paty S. Local taxation and tax base mobility: Evidence from France. *Regional Science and Urban Economics*. 2020. Vol. 82. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0166046218301170?via%3Di> hub (date of application: 10.12.2024).

16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення: 01.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 10.12.2024).

17. Бак Н. А. Місцеве оподаткування в Україні: стан і перспективи посилення дієвості. *Економіка: реалії часу*. 2017. №1 (29). С. 12-25.

18. Волощук Р. Є. Місцеві податки і збори та їхня роль у формуванні податкових надходжень місцевих бюджетів в Україні: регіональний аспект. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 966-975.

19. Грапко Н. В., Жаворонок А. В. Місцеве оподаткування в сучасних економічних умовах. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 975-981.

20. Овчинніков А. В. Місцеве оподаткування в Україні: еволюція та перспективи його розвитку. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 8. С. 634-639.

21. Шевчук В. Є., Голдиш Н. М. Роль та сутність системи місцевого оподаткування в контексті податкового кодексу України. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. №234. С. 139-141.

22. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2656-VI. Дата оновлення: 06.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 10.12.2024).

23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/budget-policy> (дата звернення: 10.12.2024).